

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

Č.j.: UKZUZ 037444/2017

Datum: 4. 5. 2017

Nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o mimořádných rostlinolékařských opatřeních proti šíření hádátka borovicového (*Bursaphelenchus xylophilus*)

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“), jako věcně příslušný správní úřad rostlinolékařské péče podle § 72 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“)

nařizuje

podle § 76 odst. 2 věty druhé a § 76 odst. 2 písm. a) zákona níže uvedená mimořádná rostlinolékařská opatření podle § 76 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona k ochraně proti zavlečení a šíření hádátka borovicového *Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buhrer) Nicke *et al.* (dále také jen „háďátko“).

Čl. 1

Pojmy

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

a) „náchylnými rostlinami“ rostliny (kromě plodů a semen) rodů borovice (*Pinus* L.), cedr (*Cedrus* Trew), douglaska (*Pseudotsuga* Carr.), jedle (*Abies* Mill.), jedlovec (*Tsuga* Carr.), modřín (*Larix* Mill.) a smrk (*Picea* A. Dietr.);

b) „rostlinou postiženou požárem nebo vichřicí“ jakákoli náchylná rostlina, která byla poškozena požárem nebo vichřicí způsobem, jenž umožňuje přenašečům klást vajíčka;

c) „náchylným dřevem“ dřevo jehličnanů (*Coniferales*), které spadá pod jeden z těchto bodů:

i) dřevo se zcela nebo částečně zachovalým přirozeným oblým povrchem, s kůrou nebo bez kůry, nebo ve formě třísek, štěpků, pilin, zbytků dřeva a dřevního odpadu, a rovněž dřevo, bez ohledu na to, zda vyhovuje těmto podmínkám či nikoliv, je-li ve formě pomocného dřeva použitého při ložení zásilek, prokladů, palet či obalů používaných pro přepravu předmětů různého druhu za předpokladu, že představuje fytosanitární riziko;

ii) dřevo, které si nezachovalo svůj oblý povrch;

iii) dřevo ve formě úlů a ptačích budek.

Náchylným dřevem se nerozumí řezivo a kulatina rostlin z rodů tis (*Taxus* L.) a zerav (*Thuja* L.) ani dřevo, které bylo zpracováno tak, aby u něj bylo odstraněno riziko, že by mohlo být hostitelem hádátka.

d) „náchylnou kůrou“ kůra jehličnanů (*Coniferales*);

e) „místem produkce“ prostory nebo provozy fungující jako samostatná produkční jednotka, místo produkce může zahrnovat stanoviště produkce, v nichž se z fytosanitárních důvodů hospodaří odděleně;

f) „přenašeči“ tesařici rodu *Monochamus* Megerle in Dejean, 1821 (Insecta: Coleoptera: Cerambycidae);

g) „letovým obdobím přenašečů“ období od 1. dubna do 31. října;

h) „dřevěným obalovým materiálem“ dřevo nebo dřevěné produkty používané na podporu, ochranu nebo přepravu komodit, ve formě obalových beden, bedniček, přepravek, bubnů a podobných obalů, palet, skříňových palet a jiných přepravních podložek, nástavných rámu palet a prokladů, ať už jsou nebo nejsou právě používány při přepravě předmětů; tento pojem však nezahrnuje zpracované dřevo vyrobené pomocí lepidla, tepla nebo tlaku či jejich kombinace a obalový materiál sestávající pouze ze dřeva o tloušťce nepřesahující 6 mm;

i) „laboratorním testováním náchylných rostlin, náchylného dřeva a kůry a přenašečů na přítomnost hádátka“ testování metodami podle diagnostického protokolu pro hádátka, uvedeného ve standardu Evropské a středozevní organizace ochrany rostlin PM7/4(3), popřípadě doplněnými nebo nahrazenými vědecky ověřenými metodami molekulární diagnostiky, jež jsou prokazatelně přinejmenším stejně citlivé a spolehlivé jako metody uvedené v tomto standardu;

j) „vymezeným územím“ území v Evropské unii (dále jen „EU“), které zahrnuje „zamořenou zónu“ a „nárazníkovou zónu“; seznam vymezených území v EU zpracovává, aktualizuje a předává členským státům EU Komise na základě informací poskytnutých členskými státy EU;

k) „zamořenou zónou“ území, ve kterém byl zjištěn výskyt hádátka;

l) „nárazníkovou zónou“ území, které obklopuje zamořenou zónu a je široké nejméně 20 km, nebo je na základě rozhodnutí příslušného členského státu EU zúženo na nejméně 6 km, jsou-li použita předepsaná eradikační opatření podle čl. 6 prováděcího rozhodnutí Komise 2012/535/EU;

m) „oprávněným zpracovatelským zařízením“ zpracovatelské zařízení v členském státu EU, na jehož teritoriu se nachází vymezené území, provozované osobou oprávněnou podle čl. 8 tohoto nařízení, které je dostatečně vybavené k provádění jednoho nebo více z následujících úkolů a které je příslušným členským státem EU oprávněno k provádění těchto úkolů:

- vhodné tepelné ošetření náchylného dřeva nebo kůry tak, aby se v kterékoliv její části dosáhlo minimální teploty 56 °C po dobu alespoň 30 minut a aby bylo zajištěno, že budou prosté živých hádátek a živých přenašečů; v případě tepelného ošetření kompostováním se kompostování provádí podle specifikace

pro ošetřování schválené postupem uvedeným v čl. 18 odst. 2 směrnice Rady 2000/29/ES;

- ošetřování dřevěného obalového materiálu, úlů a ptačích budek některým ze schválených způsobů ošetření, stanovených v příloze I mezinárodního standardu FAO pro fytosanitární opatření č. 15 s názvem „Regulace dřevěného obalového materiálu v mezinárodním obchodu“, zaručujícím, že bude prostý živých hádátek a živých přenašečů;
- vydávání rostlinolékařských pasů podle směrnice Komise 92/105/EHS pro náchylné dřevo a kůru, ošetřené oprávněným zpracovatelským zařízením;
- označování úlů, ptačích budek a dřevěného obalového materiálu, ošetřených oprávněným zpracovatelským zařízením, v souladu s přílohou II mezinárodního standardu FAO pro fytosanitární opatření č. 15.

Čl. 2

Přemísťování náchylných rostlin a náchylného dřeva a kůry z vymezených území v EU na území České republiky

Podnikající fyzické osoby a právnické osoby jsou při přemísťování náchylných rostlin a náchylného dřeva a kůry z vymezených území v EU na území České republiky povinny dodržovat následující pravidla:

1. Náchylné rostliny mohou být přemísťovány z vymezených území v EU na území České republiky (dále jen „ČR“), pouze pokud splňují následující podmínky:

- a) Pocházejí z míst produkce, v nichž nebyl od začátku posledního ukončeného vegetačního období zjištěn výskyt hádátka, ani nebyly pozorovány příznaky napadení hádátkem.
- b) Byly trvale pěstovány pod ochranou zajišťující, že se na tyto rostliny nedostanou přenašeči.
- c) Byly úředně prohlédnuty, testovány a shledány prostými hádátka a přenašečů.
- d) Jsou opatřeny rostlinolékařským pasem vyhotoveným a vydaným v souladu se směrnicí Komise 92/105/EHS pro místa určení v EU.
- e) Jsou přepravovány mimo letové období přenašečů nebo v uzavřených kontejnerech nebo obalech zajišťujících, že nedojde k napadení hádátkem ani jeho přenašeči.

2. Náchylné dřevo a kůra, kromě dřevěného obalového materiálu, mohou být přemísťovány z vymezených území v EU na území ČR, pouze pokud splňují následující podmínky:

- a) Byly podrobeny vhodnému tepelnému ošetření v oprávněném zpracovatelském zařízení tak, aby se v kterékoliv jejich části dosáhlo minimální teploty 56 °C po dobu alespoň 30 minut a aby bylo zajištěno, že budou prosté živých hádátek a živých přenašečů. V případě tepelného ošetření kompostováním se kompostování provádí podle specifikace pro ošetřování schválené postupem uvedeným v čl. 18 odst. 2 směrnice 2000/29/ES.
- b) Jsou opatřeny rostlinolékařským pasem vydaným v souladu se směrnicí 92/105/EHS oprávněným zpracovatelským zařízením; náchylné dřevo ve formě úlů a ptačích budek je buď opatřeno uvedeným rostlinolékařským pasem, nebo je označeno v souladu s přílohou II mezinárodního standardu FAO pro fytosanitární opatření č. 15.

c) Jsou přemísťovány mimo letové období přenašečů nebo, s výjimkou zcela odkorněného dřeva, v ochranném obalu zaručujícím, že nedojde k napadení hádátkem ani jeho přenašeči.

3. Náchylné dřevo ve formě dřevěného obalového materiálu může být přemísťováno z vymezených území v EU na území ČR, pouze pokud tento dřevěný obalový materiál splňuje následující podmínky:

a) Byl ošetřen v oprávněném zpracovatelském zařízení některým ze schválených způsobů ošetření, stanovených v příloze I mezinárodního standardu FAO pro fytosanitární opatření č. 15, zaručujícím, že bude prostý živých hádátek a živých přenašečů.

b) Je označen v souladu s přílohou II uvedeného mezinárodního standardu.

Čl. 3

Kontroly při přemísťování náchylných rostlin a náchylného dřeva a kůry z vymezených území v EU na území ČR

1. Náchylné rostliny, náchylné dřevo a kůra přemísťované z vymezených území v EU na území ČR podléhají namátkovým kontrolám prováděným ÚKZÚZ. Tyto kontroly zahrnují kontrolu dokumentace z hlediska dodržení požadavků stanovených v čl. 2, kontrolu totožnosti i rostlinolékařskou kontrolu, jež zahrnuje testování na přítomnost hádátka.

2. Podnikající fyzické a právnické osoby (přepravci, obchodníci, odběratelé), které přepravují, dodávají, odebírají nebo skladují na území České republiky náchylné rostliny a náchylné dřevo a kůru z vymezených území v EU, jsou povinny umožnit ÚKZÚZ, na jeho vyžádání, provedení kontroly podle odst. 1.

Čl. 4

Opatření v případě nedodržení požadavků uvedených v článku 2

Pokud kontroly uvedené v článku 3 prokážou, že ustanovení čl. 2 nebyla dodržena, nařídí ÚKZÚZ u materiálu, který nesplňuje požadavky, některé z následujících opatření:

a) zničení;

b) přemísťení pod úředním dohledem do zpracovatelského zařízení výslovně k tomu oprávněného, kde jsou náchylné dřevo a kůra podrobeny tepelnému ošetření tak, aby se v kterékoliv jejich části dosáhlo minimální teploty 56 °C po dobu alespoň 30 minut a aby bylo zajištěno, že budou prosté živých hádátek a živých přenašečů;

c) vrácení dřevěného obalového materiálu právě používaného při přepravě předmětů pod úředním dohledem k přebalení těchto předmětů do místa odeslání nebo do místa poblíž místa, kde byl materiál zadržen, a zničení tohoto dřevěného obalového materiálu, přičemž je nutno vyloučit jakékoli riziko šíření hádátka.

Čl. 5

Vymezení území v ČR, ve kterém byl potvrzen výskyt hádátka

1. Pokud ÚKZÚZ při každoročních úředních průzkumech, zaměřených na zjišťování výskytu hádátka, vykonávaných na základě prováděcího rozhodnutí Komise 2012/535/EU, potvrdí výskyt hádátka v náchylné rostlině v části území ČR, ve které dříve nebyl znám, nebo pokud je výskyt hádátka v náchylné rostlině na tomto území prokázán jiným způsobem, vymezí ÚKZÚZ území, zahrnující zamořenou a nárazníkovou zónu, a nařídí opatření uvedená v čl. 6 a lhůty pro splnění těchto opatření.

2. Pokud je zjištěn výskyt háďátka v přenašeči nebo v dodávce náchylného dřeva, náchylné kůry nebo v dřevěném obalovém materiálu, provede ÚKZÚZ šetření v blízkosti místa, kde byl přenašeč odchycen nebo kde se náchylné dřevo, náchylná kůra nebo dřevěný obalový materiál v době zjištění nacházely. Pokud výsledky šetření prokážou výskyt háďátka v náchylné rostlině, použije se rovněž ustanovení odst. 1.

3. Jsou-li použita eradikační opatření uvedená v čl. 6, může ÚKZÚZ rozhodnout, že nárazníkovou zónu zúží, a to pod podmínkou, že toto zúžení nenaruší eradikaci, přičemž šířka zúžené nárazníkové zóny nesmí být menší než 6 km.

4. Pokud je zjištěn výskyt háďátka v nárazníkové zóně, bezodkladně s ohledem na toto zjištění vymezí ÚKZÚZ v souladu s odst. 1 nové vymezené území.

Pokud stávající vymezené území podléhá eradikačním opatřením podle čl. 6, může být s ohledem na toto zjištění vymezené území upraveno, aniž by se stanovilo nové vymezené území.

5. Pokud se zjistí výskyt háďátka v příhraniční oblasti sousedního státu nebo sousedních států a vymezené území bude zasahovat na území ČR, vymezí ÚKZÚZ území v ČR, které doplní nárazníkovou zónu nebo nárazníkové zóny v šíři odpovídající šíři této zóny nebo těchto zón na území příhraniční oblasti sousedního státu nebo sousedních států.

Čl. 6

Eradikační opatření ve vymezeném území v ČR, ve kterém byl potvrzen výskyt háďátka

1. V území vymezeném podle čl. 5 nařídí ÚKZÚZ vlastníkům pozemků ve vymezeném území a pěstitelům na těchto pozemcích odlišných od vlastníků opatření k eradikaci háďátka stanovená v odst. 2 až 11.

2. Kolem každé náchylné rostliny, ve které byl zjištěn výskyt háďátka, vymezí ÚKZÚZ zónu o poloměru nejméně 500 m (dále jen „zóna vykácených stromů“). Konkrétní poloměr této zóny se pro každou náchylnou rostlinu, ve které byl zjištěn výskyt háďátka, určí na základě rizika přenosu háďátka přenašeči na vzdálenost větší než 500 m od této náchylné rostliny. V zóně vykácených stromů se porazí, odstraní a zlikvidují všechny náchylné rostliny. Kácení a likvidace náchylných rostlin se provede od vnějšího okraje zóny směrem ke středu. Během kácení se uplatní veškerá nezbytná preventivní opatření proti rozšíření háďátka a jeho přenašečů. Po poražení se odeberou vzorky ze všech rostlin, které byly před pokácením odumřelé, ze všech rostlin ve špatném zdravotním stavu a z určitého počtu zdravě vypadajících rostlin vybraných na základě rizika šíření háďátka v konkrétním případě. Vzorky se odeberou z několika částí každé vzorkované rostliny včetně koruny, a zejména z částí, kde jsou viditelné známky aktivity hmyzích přenašečů. Vzorky se odeberou rovněž z odříznutých kmenů, zbytků z řezání a přirozeně se vyskytujícího odpadu, které vykazují příznaky aktivity hmyzích přenašečů a které se nacházejí v těch částech vymezených území, kde se příznaky výskytu háďátka u náchylných rostlin neočekávají, nebo se očekává, že se objeví později. Všechny vzorky se otestují na přítomnost háďátka.

3. V odůvodněných případech, pokud by vytvoření zóny vykácených stromů o poloměru 500 m podle odst. 2 mohlo mít nepříjemné sociální nebo environmentální dopady, může ÚKZÚZ minimální poloměr zóny vykácených stromů zmenšit na 100 m kolem každé náchylné rostliny, ve které byl zjištěn výskyt háďátka.

Ve výjimečných případech určitých jednotlivých rostlin, jež se nacházejí v zóně vykácených stromů a u nichž ÚKZÚZ dospěje k závěru, že jejich poražení není vhodné,

může být pouze pro tyto rostliny použito alternativní eradikační opatření, jež poskytne stejnou úroveň ochrany proti šíření hádátka.

4. Použijí-li se ustanovení odstavce 3, každá náchylná rostlina, na niž se nevztahuje kácení a která se nachází ve vzdálenosti 100 až 500 m od náchylných rostlin, ve kterých byl zjištěn výskyt hádátka, musí být prohlédnuta před letovým obdobím přenašečů, během něj a po něm, zda se u ní nevyskytují známky nebo příznaky výskytu hádátka.

Pokud se uvedené známky nebo příznaky vyskytnou, z rostlin se odeberou vzorky a provede se jejich testování na přítomnost hádátka. U těchto náchylných rostlin se vzorky odeberou z několika částí rostliny včetně koruny. ÚKZÚZ provede během letového období intenzivní průzkumy přenašečů pomocí vzorkování a testování na přítomnost hádátka.

Uvedená opatření se použijí až do ukončení eradikace nebo do té doby, než budou schválena opatření k izolaci výskytu hádátka podle čl. 7.

5. ÚKZÚZ provádí během letového období přenašečů i mimo něj průzkumy náchylných rostlin ve vymezených územích prostřednictvím prohlídek, odběru vzorků a testování těchto rostlin a přenašečů na přítomnost hádátka. Při těchto průzkumech se zvláštní pozornost věnuje náchylným rostlinám, jež jsou odumřelé, ve špatném zdravotním stavu nebo jsou poškozeny požárem nebo vichřicí. U uvedených náchylných rostlin se vzorky odeberou z několika částí každé rostliny včetně koruny. Uvedené průzkumy se rovněž provedou u poražených kmenů, zbytků z řezání a přirozeně se vyskytujícího odpadu, které vykazují příznaky aktivity hmyzích přenašečů a které se nacházejí v těch částech vymezených území, kde se příznaky výskytu hádátka u náchylných rostlin neočekávají, nebo se očekává, že se objeví později. Intenzita průzkumů v okruhu 3 000 m kolem každé náchylné rostliny, ve které bylo hádátko zjištěno, je čtyřikrát větší než v pásmu počínaje od 3 000 m až po vnější hranici nárazníkové zóny.

6. ÚKZÚZ v celém vymezeném území identifikuje a nařídí vlastníkům pozemků ve vymezeném území a pěstitelům na těchto pozemcích odlišných od vlastníků porazit všechny náchylné rostliny, ve kterých bylo hádátko zjištěno, a rostliny, které jsou odumřelé, ve špatném zdravotním stavu nebo jsou poškozeny požárem nebo vichřicí. Dále nařídí odstranění a likvidaci poražených rostlin a těžebních zbytků, přičemž musí být učiněna všechna nezbytná preventivní opatření, aby nedošlo k rozšíření hádátka a jeho přenašečů, dokud kácení neskončí. Přitom musí vlastník pozemku ve vymezeném území a pěstitel na tomto pozemku odlišný od vlastníka dodržet následující podmínky:

a) náchylné rostliny identifikované mimo letové období přenašečů musí být poraženy před příštím letovým obdobím a zlikvidovány buď na místě, nebo se přemístí a jejich dřevo a kůra se buď

- ošetří vhodným tepelným ošetřením v oprávněném zpracovatelském zařízení tak, aby se v kterékoliv jejich části dosáhlo minimální teploty 56 °C po dobu alespoň 30 minut a aby bylo zajištěno, že budou prosté živých hádátek a živých přenašečů, nebo

- ošetří kompostováním prováděným podle specifikace pro ošetřování schválené postupem uvedeným v čl. 18 odst. 2 směrnice 2000/29/ES, nebo

- použijí ve zpracovatelském zařízení jako palivo nebo k jiným účelům, při nichž dochází k jejich zničení, zaručujícím nepřítomnost živých hádátek a živých přenašečů;

b) náchylné rostliny identifikované během letového období přenašečů se okamžitě porazí a okamžitě zlikvidují buď na místě, nebo se přemístí a jejich dřevo a kůra se buď

- ošetří vhodným tepelným ošetřením v oprávněném zpracovatelském zařízení tak, aby se v kterékoliv jejich části dosáhlo minimální teploty 56 °C po dobu alespoň 30 minut a aby bylo zajištěno, že budou prosté živých hádátek a živých přenašečů, nebo
- ošetří kompostováním prováděným podle specifikace pro ošetřování schválené postupem uvedeným v čl. 18 odst. 2 směrnice 2000/29/ES, nebo
- použijí ve zpracovatelském zařízení jako palivo nebo k jiným účelům, při nichž dochází k jejich zničení, zaručujícím nepřítomnost živých hádátek a živých přenašečů.

Z poražených náchylných rostlin, ve kterých hádátka již nebylo zjištěno, odebere ÚKZÚZ vzorky a provede jejich testování na přítomnost hádátka podle schématu vzorkování umožňujícího s 99% spolehlivostí potvrdit, že míra výskytu hádátka v těchto náchylných rostlinách je menší než 0,1 %.

7. U náchylného dřeva identifikovaného ve vymezeném území během letového období přenašečů nařídí ÚKZÚZ kmeny poražených náchylných rostlin odkornit nebo ošetřit insekticidem, o němž je známo, že je proti přenašečům účinný, nebo ihned po pokácení pokrýt tyto kmeny ochrannou sítí proti hmyzu napuštěnou takovým insekticidem. Dále ÚKZÚZ nařídí po odkornění, ošetření nebo pokrytí sítí náchylné rostliny okamžitě přemístit do místa skladování nebo do oprávněného zpracovatelského zařízení pod úředním dohledem ÚKZÚZ. Dřevo, které nebylo odkorněno, se v místě skladování nebo v oprávněném zpracovatelském zařízení okamžitě opětovně ošetří insekticidem, o kterém je známo, že je proti přenašečům účinný, nebo se pokryje ochrannou sítí proti hmyzu napuštěnou takovým insekticidem.

Pokud ÚKZÚZ dospěje k závěru, že odkornění, ošetření insekticidem, o němž je známo, že je proti přenašečům účinný, a pokrytí ochrannou sítí proti hmyzu napuštěnou takovým insekticidem nepředstavují vhodná opatření, dřevo, které nebylo odkorněno, se okamžitě zničí na místě.

Dřevní odpad vzniklý při kácení náchylných rostlin, který zůstal na místě, a dřevo, které nebylo odkorněno a které se zničí na místě, se zpracuje na štěpky o tloušťce a šířce menší než 3 cm.

8. Odchylně od bodu 6 písm. b) tohoto nařízení platí, že pokud ÚKZÚZ dospěje k závěru, že kácení a odstraňování náchylných rostlin poškozených požárem nebo vichřicí během letového období přenašeče nepředstavují vhodná opatření, může ÚKZÚZ uložit povinnost vykácet a odstranit uvedené rostliny před začátkem příštího letového období přenašečů.

Aniž je dotčen bod 5. tohoto nařízení, provádí ÚKZÚZ během letového období přenašeče intenzivní průzkumy na území postiženém požárem nebo vichřicí pomocí odběru vzorků a testování uvedených přenašečů na přítomnost hádátka a, pokud je jeho přítomnost potvrzena, provede průzkumy náchylných rostlin nacházejících se v okolní oblasti prostřednictvím prohlídek, odběru vzorků a testování uvedených rostlin, které vykazují známky nebo příznaky výskytu hádátka nebo jeho přenašečů.

9. ÚKZÚZ nařídí odstranit a zlikvidovat všechny náchylné rostliny, rostoucí v místech produkce rostlin určených k pěstování, kde bylo hádátka zjištěno od začátku posledního

ukončeného vegetačního období, a učinit při tom všechna nezbytná preventivní opatření, aby nedošlo k rozšíření hádátka a jeho přenašečů.

10. ÚKZÚZ identifikuje v celé nárazníkové zóně poražené náchylné rostliny, na které se nevztahují odst. 6., 7. a 9., a nařídí odstranění takovýchto rostlin a jejich těžebních zbytků, přičemž musí být učiněna veškerá nezbytná preventivní opatření, aby nedošlo k působení těchto rostlin a jejich těžebních zbytků jako návnady hádátka a jeho přenašečů.

11. ÚKZÚZ stanoví a nařídí postupy pro asanaci všech vozidel převážejících lesní produkty a pracovních strojů ke zpracování lesních produktů, aby bylo zajištěno, že hádátka se těmito vozidly a pracovními stroji nemůže rozšířit.

12. Pokud každoroční úřední průzkumy podle odst. 5 prokážou, že v příslušném vymezeném území nebyl po předchozí čtyři roky zjištěn výskyt hádátka, rozhodne ÚKZÚZ, že toto území přestává být vymezeným územím.

13. Pro přemísťování náchylných rostlin a náchylného dřeva a kůry z vymezených území v ČR do jiných než vymezených území v ČR a ve členských státech EU a ze zamořených zón do nárazníkových zón nařídí ÚKZÚZ stejná opatření, jaká jsou stanovena v čl. 2 pro přemísťování náchylných rostlin a náchylného dřeva a kůry z vymezených území v EU na území ČR.

14. Pro přemísťování náchylných rostlin v zamořených zónách ve vymezených územích v ČR nařídí ÚKZÚZ stejná opatření, jako jsou stanovena v čl. 2 odst. 1 pro přemísťování náchylných rostlin z vymezených území v EU na území ČR.

15. Přemístění náchylného dřeva a kůry v zamořených zónách ve vymezených územích v ČR povolí ÚKZÚZ jedině, je-li účelem přemístění, aby toto dřevo nebo kůra byly ošetřeny některým z následujících způsobů:

- a) zničení spaláním v blízkém místě ve vymezeném území, které je k tomuto účelu určeno;
- b) použití ve zpracovatelském zařízení jako palivo nebo k jiným účelům, při nichž dochází k jejich zničení, zaručujícím nepřítomnost živých hádátek a živých přenašečů;
- c) podrobení vhodnému tepelnému ošetření v oprávněném zpracovatelském zařízení tak, aby se v kterékoliv jejich části dosáhlo minimální teploty 56 °C po dobu alespoň 30 minut a aby bylo zajištěno, že budou prosté živých hádátek a živých přenašečů; v případě tepelného ošetření kompostováním se kompostování provádí podle specifikace pro ošetřování schválené postupem uvedeným v čl. 18 odst. 2 směrnice 2000/29/ES.

Pro tyto případy přemístění platí následující podmínky:

- dřevo nebo kůra jsou přemísťovány pod dohledem ÚKZÚZ a mimo letové období přenašečů nebo v ochranném obalu zaručujícím, že nedojde k napadení jiných rostlin, dřeva nebo kůry hádátkem ani jeho přenašeči, nebo
- dřevo nebo kůru, jež byly ošetřeny způsobem uvedeným v písm. c), lze přemísťovat pod podmínkou, že jsou opatřeny rostlinolékařským pasem vydaným oprávněným zpracovatelským zařízením.

Ustanovení tohoto odstavce se nepoužije na dřevěný obalový materiál ani na náchylné dřevo získané z rostlin, jež byly jednotlivě testovány a byly shledány prostými hádátka.

16. Pro přemísťování náchylného dřeva ve formě dřevěného obalového materiálu v zamořených zónách ve vymezených územích v ČR nařídí ÚKZÚZ stejná opatření, jako jsou stanovena v čl. 2 odst. 3 pro přemísťování náchylných rostlin z vymezených území v EU na území ČR.

Čl. 7

Opatření k izolaci výskytu háďátka ve vymezeném území v ČR, ve kterém byl jeho výskyt potvrzen

1. Pokud každoroční průzkumy podle čl. 6 odst. 5 prokážou výskyt háďátka ve vymezeném území po dobu nejméně čtyř po sobě jdoucích let a získané zkušenosti ukazují, že v dané situaci není možné háďátko eradikovat, může ÚKZÚZ rozhodnout, že zajistí izolaci výskytu háďátka v tomto území v souladu s následujícími odstavci 2 až 4.

ÚKZÚZ může o izolaci výskytu háďátka místo jeho eradikace rozhodnout před uplynutím tohoto období v případech, kdy průměr zamořené zóny přesahuje 20 km, výskyt háďátka je prokázán v celé zamořené zóně a dosavadní zkušenosti ukazují, že jeho eradikace není v tomto území v dané situaci možná.

Podklady pro rozhodnutí o izolaci výskytu háďátka ve vymezeném území musí být připraveny odborně kvalifikovanými zaměstnanci ÚKZÚZ nebo jinými odborně kvalifikovanými osobami pod dohledem ÚKZÚZ.

V území, v němž je rozhodnuto o izolaci výskytu háďátka, nařídí ÚKZÚZ vlastníkům pozemků a pěstitelům na těchto pozemcích odlišných od vlastníků opatření stanovená v odst. 2 až 4.

2. ÚKZÚZ provádí každoroční průzkumy náchylných rostlin a přenašečů v zamořených zónách prostřednictvím prohlídek, vzorkování a testování těchto rostlin a přenašečů na přítomnost háďátka. Při těchto průzkumech se zvláštní pozornost věnuje náchylným rostlinám, jež jsou odumřelé, ve špatném zdravotním stavu nebo jsou poškozeny požárem nebo vichřicí. Průzkumy se zaměřují na ty části zamořené zóny, které se nacházejí v blízkosti nárazníkových zón, s cílem uvedené zóny uchránit. ÚKZÚZ nařídí porazit všechny náchylné rostliny, v nichž bylo háďátko zjištěno, a odstranit a zlikvidovat tyto rostliny a těžební zbytky, přičemž musí být učiněna všechna nezbytná preventivní opatření, aby nedošlo k rozšíření háďátka a jeho přenašečů.

3. V nárazníkových zónách:

a) ÚKZÚZ provádí mimo letové období přenašečů a během něj průzkumy náchylných rostlin prostřednictvím prohlídek, odběru vzorků a testování těchto rostlin a přenašečů na přítomnost háďátka. Při těchto průzkumech se zvláštní pozornost věnuje náchylným rostlinám, jež jsou odumřelé, ve špatném zdravotním stavu nebo jsou poškozeny požárem nebo vichřicí, a přenašečům, kteří se nacházejí v oblastech, kde je výskyt háďátka pravděpodobný nebo kde lze očekávat opožděné příznaky jeho výskytu. U náchylných rostlin se vzorky odeberou z několika částí každé rostliny včetně koruny. Tyto průzkumy se rovněž provedou u poražených kmenů, zbytků z řezání a přirozeně se vyskytujícího odpadu, které vykazují příznaky aktivity hmyzích přenašečů a které se nacházejí v těch částech vymezeného území, kde se příznaky výskytu háďátka u náchylných rostlin neočekávají.

b) ÚKZÚZ vlastníkům pozemků a pěstitelům na těchto pozemcích odlišných od vlastníků na celém jejich území identifikuje a nařídí porazit všechny náchylné rostliny, které jsou odumřelé, ve špatném zdravotním stavu nebo jsou postiženy požárem nebo vichřicí. Dále nařídí odstranění a likvidaci poražených rostlin a těžebních zbytků, přičemž musí být vlastníky pozemků a pěstiteli na těchto pozemcích odlišných od

vlastníků učiněna všechna nezbytná preventivní opatření, aby nedošlo k rozšíření háďátka a jeho přenašečů v době před kácením a během kácení, a to za těchto podmínek:

i) náchylné rostliny identifikované mimo letové období přenašečů se porazí před příštím letovým obdobím a zničí na místě, přemístí pod úředním dohledem do zamořené zóny nebo se odstraní; v posledně uvedeném případě se dřevo a kůra těchto rostlin buď

- ošetří vhodným tepelným ošetřením v oprávněném zpracovatelském zařízení tak, aby se v kterékoliv jejich části dosáhlo minimální teploty 56 °C po dobu alespoň 30 minut a aby bylo zajištěno, že budou prosté živých háďátek a živých přenašečů, nebo
- ošetří tepelně kompostováním, prováděným podle specifikace pro ošetřování schválené postupem uvedeným v čl. 18 odst. 2 směrnice 2000/29/ES, nebo
- použijí ve zpracovatelském zařízení jako palivo nebo k jiným účelům, při nichž dochází k jejich zničení, zaručujícím nepřítomnost živých háďátek a živých přenašečů;

ii) náchylné rostliny identifikované během letového období přenašečů se okamžitě porazí a zničí na místě, přemístí pod úředním dohledem do zamořené zóny nebo se odstraní; v posledně uvedeném případě se dřevo a kůra těchto rostlin buď

- ošetří vhodným tepelným ošetřením v oprávněném zpracovatelském zařízení tak, aby se v kterékoliv jejich části dosáhlo minimální teploty 56 °C po dobu alespoň 30 minut a aby bylo zajištěno, že budou prosté živých háďátek a živých přenašečů, nebo
- ošetří tepelně kompostováním, prováděným podle specifikace pro ošetřování schválené postupem uvedeným v čl. 18 odst. 2 směrnice 2000/29/ES, nebo
- použijí ve zpracovatelském zařízení jako palivo nebo k jiným účelům, při nichž dochází k jejich zničení, zaručujícím nepřítomnost živých háďátek a živých přenašečů.

Vykácené náchylné rostliny, kromě rostlin zcela zničených lesními požáry, ÚKZÚZ ovzorkuje a otestuje na přítomnost háďátka podle schématu vzorkování umožňujícího s 99% spolehlivostí potvrdit, že míra výskytu háďátka v těchto náchylných rostlinách je menší než 0,02 %.

Odchylně od bodu ii) platí, že pokud ÚKZÚZ dojde k závěru, že kácení a odstraňování náchylných rostlin identifikovaných během letového období přenašečů a postižených požárem nebo vichřicí nepředstavují vhodná opatření, může rozhodnout, že nařídí kácení a odstraňování těchto rostlin před začátkem příštího letového období přenašečů. Během tohoto kácení a odstraňování se tyto rostliny buď okamžitě zlikvidují na místě, nebo se přemístí a jejich dřevo a kůra se ošetří nebo zpracují za dodržení podmínek stanovených v bodu 3 písm. b) tohoto článku. Pokud se použije tato odchylka, provede ÚKZÚZ během letového období přenašečů intenzivní průzkumy v oblasti postižené požárem nebo vichřicí pomocí odběru vzorků přenašečů a jejich testování na přítomnost háďátka a, pokud je jeho přítomnost potvrzena, provede intenzivní průzkumy náchylných rostlin nacházejících se v okolní oblasti prostřednictvím prohlídek, vzorkování a testování těchto rostlin, které vykazují známky nebo příznaky výskytu háďátka.

c) U náchylného dřeva identifikovaného v nárazníkové zóně během letového období přenašečů nařídí ÚKZÚZ kmeny poražených náchylných rostlin odkornit nebo ošetřit

11

insekticidem, o němž je známo, že je proti přenašečům účinný, nebo ihned po pokácení pokrýt tyto kmeny ochrannou sítí proti hmyzu napuštěnou takovým insekticidem.

Dřevní odpad vzniklý při kácení náchylných rostlin, který zůstal na místě, se zpracuje na štěpky o tloušťce a šířce menší než 3 cm.

Odchylně od výše uvedených ustanovení v písm. c) platí, že pokud ÚKZÚZ dospěje k závěru, že odkornění, ošetření insekticidem, o němž je známo, že je proti přenašečům účinný, a pokrytí ochrannou sítí proti hmyzu napuštěnou takovým insekticidem nepředstavují vhodná opatření, dřevo, které nebylo odkorněno, nařídí okamžitě zničit na místě. Pokud se použije tato odchylka, dřevní odpad vzniklý při kácení náchylných rostlin, který zůstal na místě, a dřevo, které nebylo odkorněno a jehož zničení bylo nařizováno na místě, se zpracuje na štěpky o tloušťce a šířce menší než 3 cm.

4. ÚKZÚZ identifikuje v celé nárazníkové zóně poražené náchylné rostliny, na které se nevztahuje odst. 3. písm. b), a nařídí odstranění takovýchto rostlin a jejich těžebních zbytků, přičemž musí být učiněna veškerá nezbytná preventivní opatření, aby nedošlo k působení těchto rostlin a jejich těžebních zbytků jako návnady hádátka a jeho přenašečů.

5. ÚKZÚZ stanoví a nařídí provozovatelům vozidel postupy pro asanaci všech vozidel převážejících lesní produkty a pracovních strojů ke zpracování lesních produktů, aby bylo zajištěno, že hádátka se těmito vozidly a pracovními stroji nemůže rozšířit.

Čl. 8

Opravňování zpracovatelských zařízení a výrobců dřevěného obalového materiálu k označování

1. V případě stanovení vymezeného území v ČR vydává ÚKZÚZ podnikajícím fyzickým osobám nebo právnickým osobám provozujícím dostatečně vybavené zpracovatelské zařízení na území ČR na základě jejich žádosti oprávnění k provádění úkolů oprávněných zpracovatelských zařízení podle čl. 1 písm. l). Oprávněná zpracovatelská zařízení zajistí dohledatelnost ošetřeného náchylného dřeva, kůry a dřevěného obalového materiálu.

2. V případě stanovení vymezeného území v ČR vydává ÚKZÚZ podnikajícím fyzickým osobám nebo právnickým osobám, které jsou dostatečně vybavenými výrobci dřevěného obalového materiálu, úlů a ptačích budek, na základě jejich žádosti oprávnění, aby v souladu s přílohou II mezinárodního standardu FAO pro fytosanitární opatření č. 15 označovali úly, ptačí budky a dřevěný obalový materiál, jež vyrábějí ze dřeva ošetřeného oprávněným zpracovatelským zařízením a opatřeného rostlinolékařským pasem podle § 2 odst. 1 písm. n) zákona.

Jedině tyto oprávnění výrobci úlů, ptačích budek a dřevěného obalového materiálu mohou používat k výrobě úlů, ptačích budek a dřevěného obalového materiálu dřevo ze zpracovatelských zařízení, výslovně pro tento účel oprávněných, opatřené rostlinolékařským pasem podle § 2 odst. 1 písm. n) zákona, a zajistí, aby bylo možné zpětně dohledat, ze kterého oprávněného zpracovatelského zařízení takto použité dřevo pochází.

3. ÚKZÚZ zabezpečí provádění dohledu nad oprávněnými zpracovatelskými zařízeními a oprávněnými výrobci úlů, ptačích budek a dřevěného obalového materiálu, aby se zajistilo, že správně plní úkoly stanovené v jejich oprávnění.

Tento dohled vykonávají odborně kvalifikovaní zaměstnanci ÚKZÚZ nebo jiné odborně kvalifikované pověřené osoby pod dohledem ÚKZÚZ.

4. Pokud ÚKZÚZ zjistí, že se v náchylném dřevu, kůře nebo dřevěném obalovém materiálu ošetřeném oprávněným zpracovatelským zařízením vyskytuje háďátko, bude okamžitě toto oprávnění zrušeno.

Pokud ÚKZÚZ zjistí, že se v úlech, ptačích budkách anebo dřevěném obalovém materiálu označeném oprávněným výrobcem úlů, ptačích budek a dřevěného obalového materiálu vyskytuje háďátko, bude okamžitě toto oprávnění zrušeno.

5. Pokud ÚKZÚZ zjistí, že oprávněné zpracovatelské zařízení nebo oprávněný výrobce úlů, ptačích budek a dřevěného obalového materiálu neplní správně své úkoly stanovené v příslušném oprávnění, přijme nezbytná opatření, jež zajistí dodržování ustanovení odst. 1 a 2.

Čl. 9

Sankce

Za porušení povinností stanovených tímto nařízením může ÚKZÚZ uložit pokutu fyzickým osobám podle ustanovení § 79d odst. 1 písm. a) nebo c) zákona do výše 50 000 Kč, nebo právnickým a podnikajícím fyzickým osobám podle ustanovení § 79h odst. 1 písm. a) nebo c) zákona do výše 1 500 000 Kč.

Čl. 10

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se Nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o mimořádných rostlinolékařských opatřeních proti šíření háďátka borovicového *Bursaphelenchus xylophilus*, vydané pod č. j.: UKZUZ 051237/2015 ze dne 29. 6. 2015.

Čl. 11

Účinnost

Toto nařízení ÚKZÚZ nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení, za den jeho vyhlášení se považuje den jeho vyvěšení na úřední desce Ministerstva zemědělství České republiky.

Ing. Daniel Jurečka
ředitel ÚKZÚZ

VZ.

Datum vyvěšení na úřední desce ÚKZÚZ:

Datum vyvěšení na úřední desce MZe:

5. 5. 2017

Den sejmutí z úřední desky ÚKZÚZ:

Den sejmutí z úřední desky MZe:

6. 6. 2017

Ústřední kontrolní
a zkušební ústav zemědělský
Držitel certifikátu ISO 9001:2008

Důvodová zpráva k nařízení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského o mimořádných rostlinolékařských opatřeních proti šíření hád'átka borovicového (*Bursaphelenchus xylophilus*) č.j. UKZUZ 037444/2017, ze dne 4. 5. 2017

Hád'átka borovicové (*Bursaphelenchus xylophilus*), dále jen „hád'átka“, je škodlivý organismus podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), a § 3 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“), jehož zavlékání na území EU a rozšiřování na tomto území je zakázáno (příloha č. 1, část A, oddíl II vyhlášky). Přenašeči hád'átka jsou tesaříci (kozlíčci) rodu *Monochamus*, jehož neevropské druhy jsou rovněž zařazeny do seznamu regulovaných škodlivých organismů (příloha č. 1, část A, oddíl I vyhlášky). Původní oblastí výskytu tohoto škůdce jehličnanů, zejména borovic, je Severní Amerika (USA, Kanada). Odtud bylo hád'átka zavlečeno do Asie a v roce 1999 byl výskyt hád'átka zjištěn v Portugalsku, kde přes rozsáhlá eradikační opatření došlo k jeho rozšíření a usídlení.

Evropská komise od roku 2001 opakovaně formou rozhodnutí Komise stanovovala Portugalsku opatření proti šíření hád'átka a ostatním členským státům dočasná doplňující opatření proti zavlékání hád'átka z vymezených území v Portugalsku. Zjištění ohnisek výskytu hád'átka ve Španělsku a opakující se případy, kdy jiné členské státy zadržely dřevo borovice, dřevěný obalový materiál a kůru napadené hád'átkem v dodávkách z Portugalska a v dovážených zásilkách z jiných zemí, ukazují, že riziko možného dalšího zavlékání a šíření tohoto škodlivého organismu je vysoké. Hospodářský, environmentální a sociální dopad rozšíření hád'átka v EU by byl nepříjemně velký.

Proto Evropská komise rozšířila oblast působnosti opatření týkajících se hád'átka na všechny členské státy EU a vydala prováděcí rozhodnutí Komise 2012/535/EU ze dne 26. září 2012, o mimořádných opatřeních proti šíření hád'átka *Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buhrer) Nickle *et al.* (hád'átka borovicového) na území Unie. Stanovená opatření byla převedena do fytosanitárních předpisů ČR Nařízením Státní rostlinolékařské správy o mimořádných rostlinolékařských opatřeních proti šíření hád'átka borovicového, čj. SRS 028610/2013 ze dne 20. 5. 2013.

Následně byla mimořádná opatření proti šíření hád'átka upravena prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2015/226. V souladu s tímto prováděcím rozhodnutím Komise nařídil ÚKZÚZ odpovídající mimořádná rostlinolékařská opatření čj. UKZUZ 051237/2015, ze dne 3. 6. 2015. Další úprava opatření proti hád'átku byla nařízena prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2017/427 ze dne 8. března 2017, a to na základě nových poznatků, týkajících se hád'átka a jeho přenašečů. V souladu s tímto prováděcím rozhodnutím Komise nařizuje ÚKZÚZ odpovídající mimořádná rostlinolékařská opatření čj. UKZUZ 037444/2017, ze dne 4. 5. 2017. Současně ÚKZÚZ ruší Nařízení ÚKZÚZ o mimořádných rostlinolékařských opatřeních proti šíření hád'átka borovicového, čj. UKZUZ 051237/2015, ze dne 29. 6. 2015.

ÚKZÚZ
Hroznová 2
656 06 BRNO

Telefon: 543 548 111
Fax: 543 211 148
E-mail: podatelna@ukzuz.cz

IČ: 00020338
DIČ: CZ00020338

www.ukzuz.cz
ID DS: ugbaiq7

Popis háďátka borovicového (*Bursaphelenchus xylophilus*), příznaky napadení hostitelských rostlin a možnosti šíření

Háďátko borovicové je necelý milimetr dlouhý bezobratlý živočich červovitého tvaru, který žije ve dřevě borovic, případně i dalších jehličnanů. Prvním příznakem napadení stromu háďátkem je pokles produkce pryskyřice. Transpirace v jehlicích klesá a později ustává úplně. Je omezen transport vody a brzy se dostavují první vnější příznaky, jako jsou žloutnutí a vadnutí jehlic, které vedou až k úplnému odumření stromu. Vadnutí se může zpočátku objevit jen na jedné větvi (tzv. „praporec“), poté postupně zachvátí celou korunu stromu. Podle pozorování v Portugalsku stromy napadené háďátkem zpravidla odumírají během jediné sezóny. Přenašeči háďátka, tesařici rodu *Monochamus*, umožňují jeho šíření v nových oblastech, kam je háďátko zavlekováno dopravou napadených náchylných rostlin, náchylného dřeva (včetně dřevěného obalového materiálu) a náchylné kůry. Brouci rodu *Monochamus* napadají zejména poražené nebo oslabené stromy. Jejich larvy vytvářejí široké požerky v bělovém dřevě pod kůrou a oválné chodby ve dřevě. Rizikovým materiálem z hlediska možnosti zavlečení háďátka do České republiky jsou náchylné rostliny jehličnanů a nezpracované i zpracované dřevo jehličnanů, včetně dřevěného obalového materiálu a úlů a ptačích budek, dodávané z vymezených území v EU, v nichž je znám výskyt háďátka.

Aktualizovaný seznam vymezených území v EU, v nichž je znám výskyt háďátka, je zveřejňován na webových stránkách ÚKZÚZ.

Ing. Daniel Jurečka
ředitel ÚKZÚZ

ÚKZÚZ
Hroznová 2
656 06 BRNO

Telefon: 543 548 111
Fax: 543 211 148
E-mail: podatelna@ukzuz.cz

IČ: 00020338
DIČ: CZ00020338

www.ukzuz.cz
ID DS: ugbaig7